HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאי לאו בעוף. קאי שהרי דמו ראוי ליציקה לתוצעת הגדלה בנגדי למר שקורין טיינ"א כדכתיב[ב] כנגד אלנו עם וקאמר נוחרו ויפטר מן הכסוי ומי אין שחיטה לעוף נוחרו לריך כסוי שזו היא שחיטתו: **נלמא.** לבע עור אדום שקורין פרק"ח: **מלק.** עוף קדשים בסכין גדילה דאין מליקה אלא בציפורן: **נהי נמי [דלי מבר] שדרה ומפרקת.** אלא רוב בשר כדאמרינן בפ"ק (לעיל דף כח.) הוא טרפה משום דסכין לאו מליקה הוא: **תיהני לה סלין.** שחותך סימנין לאחר שנטרפה: **לטהרה מידי נבילה.** דהא טרפה שנשחטה אינה מטומאה[מ] ועוד[נ] נחיתתו זו היא שחיטתו והך שחיטה מן העורף בין שהוא מחליד ובין שהוא דורס כדאמרינן בפ"ק (שם דף כ:) מ"מ לא גרעה מנחירה וטרפה מיהא הוא דמודה רבי יצחק שיש טריפה לעוף כדתנן (לקמן דף נו.) אלו טרפות בעוף ואין כשר בו אלא נחירה שהיא בסימנין כדכתיב ושפך [ויקרא יז] או עיקור אבל הריגה בעלמא לא: **הוא דאמר.** רבי יצחק בן פנחס דאמר כי האי תנא[ס] עוף אין לו שחיטה וכו': **ברבי.** גדול בדורו: **אך לאשר יאכל וגו'.** בספולי המוקדשין שנפדו במומן קאי: **מה למדנו מלבי ואין.** הכי[פ] לכתוב אך הטמא והטהור יחדו יאכלנו: **מה פסולי המוקדשין בשחיטה.** דלעיל מההוא קרא כתיב וחבטת מבקרך וגו'. בספרים[צ] גרסינן מקיש לבי ואין לבהמה מה בהמה בשחיטה כו' ולא מוקי להאי קרא דכי ירחיב בפסולי המוקדשין אלא בבשר תאוה של חולין: **מאן תנא.** דלעיל דקתני [מז:] נוחרו או עוקרו דפליג עליה דרבי אלעזר הקפר: **לאשר לויתיך.** למד שנתפרסה לו מלות שחיטה על פה דהיכן ליוהו בכתב: **רוב אחד בו'.** לאו מקרא יליף אלא כלומר על הלכות שחיטה נלטוה: **ווטט.** מיוחד שבסימנים הוא שחיטת הבהמה תלוי בו דהא בנקב בשהוא מיטרפא ואילו קנה עד דמיפסק רובא: **שחט אם הווטט.** בעוף: **ואילו שחיטה בגרגרת לא קתני.** דנימא שחט גרגרת ואח"כ נשמט הווטט כשרה אלמא לא מיתכשרא בקנה לחודיה: **משום דגרגרת עבידא לאשתמוטי.** להכי נקט שחיטה בווטט והשמטה בגרגרת: **שני חלאי סימנין.** פסול דכמו הלא עביד מידי דמי דזיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא: **בעוף.** שאולהו כולו כאחד ולריך שיוליא דמו בשחיטה יפה: **עד שישחוט בו'.** וא"ק לא פליג אלא לווירידין: **משום דווטט סמוך לווירידין.** נקט ליה ומיהו הוא הדין לקנה. הווטט הוי בין קנה למפרקת סמוך לווירידין: **ושהה בה בו' בשרה.** משום דחלי גרגרת לאו התחלת שחיטה היא שאפילו נקרע חלין לא מיטרפא בהכי: **לא בבהמה.** כלומר הא אפילו בבהמה קאמר דהא גמרה לאו אגרגרת קאי אלא אכולה שחיטה קאי: **וגמרו.** סלקא דעתין וגמרו בהאי כל שהוא שהרי נשחט הרוב דפגימה קמייתא כשלימה דמיא והאיכא רוב קמן: **גמרו לווטט.** והכי קאמר והוסיף עליו כל שהוא דה"ל רובא וגמרו לו לווטט לאחר מכאן: **בלא רוב בשר.** כדאמרן בפ"ק (לעיל כח.) דאי חתיך רוב רובא הבשר עם המפרקת קודם לסימנין הויא לה מתה קודם חתיכת הסימנין ומו מאי מליק: **בעולה.** דבעי הבדלה כדאמרן בפ"ק (שם) חותך שניס. קתני מיהא לווטט או לקנה כר"ג: **מאי הוי עלה.** לענין שחיטה: **דלמא.** מליקה שאני דאיכא חתיכת שדרה ומפרקת ואזיל ליה חיותיה בכל דהו: **ממסמס קועיה.** מלוכלך לוארו דדמא שנקרע לוארו ולריך לבדוק בסימנין שמא נפסק הקנה או ניקב הווטט. ומשום ספק דרוסה לא בעי למבדקיה דתלינן בכלבא או בקניא כדאמרינן התם (לקמן דף נג.): ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא: **והדר**

מאי לאו בעוף דקא בעי ליה לדמיה[ח] לינינא לא בחיה דקא בעי ליה לדמיה ללבא: ת"ש [ט]מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה נהי נמי דכי תבר ליה שדרה ומפרקת הויא לה טרפה תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה הוא דאמר כי האי תנא[א] דתניא [ב]ר"א הקפר ברבי אומר מה ת"ל [1]אך כאשר יאכל את הצבי וגו' וכי מה למדנו מצבי ואיל מעתה [ג]הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש צבי ואיל לפסולי המוקדשין מה פסולי המוקדשין בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה ועוף אין לו שחיטה מדברי תורה אלא מדברי סופרים מאן תנא דפליג עליה דרבי אלעזר הקפר רבי היא [ד]דתניא רבי אומר [2]וזבחת כאשר צויתיך [א]מלמד [ה]שנצטוה משה על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה: אחד בעוף: איתמר ר"נ אמר [ב]או וושט או קנה רב אדא בר אהבה אמר וושט ולא קנה ר"נ אמר או וושט או קנה אחד קתני אחד כל דהו רב אדא בר אהבה אמר וושט ולא קנה מאי אחד מיוחד (סימן שחט חצאין גרגרת פגימה דחטאת העוף) מיתיבי [ו]שחט את הוושט ואחר כך נשמטה הגרגרת כשרה נשמטה הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט פסולה שחט את הוושט ונמצאת גרגרת שמוטה ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה אם לאחר שחיטה נשמטה זה היה מעשה ואמרו [ז]כל ספק בשחיטה פסולה ואילו שחיטה בגרגרת לא קתני משום דגרגרת עבידא לאישתמוטי ת"ש [ט]שחט [ד]שני חצאי סימנין בעוף פסולה ואין צריך לומר בבהמה ר' יהודה אומר בעוף עד שישחוט את הוושט ואת הווידין משום דוושט סמוך לווידין ת"ש [ט]שחט חצי גרגרת ושהה כדי שחיטה אחרת וגמר שחיטתו כשרה מאי לאו [ו]בעוף ומאי גמרה גמרה לגרגרת לא [ו]בבהמה ומאי גמרה גמרה לשחיטה כולה ת"ש [ט]הרי שהיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו שחיטתו כשרה מאי לאו בעוף ומאי גמרו גמרו לקנה לא בבהמה ומאי גמרו גמרו לוושט ת"ש [ט]כיצד מולקין חטאת העוף חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים תיובתא דרב אדא בר אהבה תיובתא מאי הוי עלה מאי הוי עלה כדקאמרת דלמא שאני התם דאיכא שדרה ומפרקת מאי ת"ש דההוא בר אווזא דהוה בי רבא אתא כי ממסמס קועיה דמא אמר רבא היכי נעביד

תיהני לה סכין לטהרה מידי נבלה. הך פירכא ליתא לר' יוסי דאמר בזבחים פרק חטאת העוף (דף סט:) גבי מלק ונמצאת טרפה דאין מליקה מטהרת מידי נבלה דדווקא [ג] שחיטה מטהרת[ט] בבהמה אלא לרבי מאיר פריך דקאמר התם נמי דמליקה מטהרת: **רבי היא דתניא בו'.** הוה מצי למימר בר קפרא היא אלא דניחא ליה לאוקמי מתניתין דלעיל כרבי [ע]הקשה רבינו אפריים דהכא ס"ל לרבי דיש שחיטה לעוף מן התורה ובפרק מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני (נזיר כט:) קאמר גבי פלוגתא דרבי ורבנן דכ"ע כדי לאנכו במלות וא"כ לרבי הא קא אכיל כהן מליקה דה"ג פריך [ז] לעיל מיניה למ"ד כדי לאנכו במלות קאכיל כהן מליקה ומשני קסבר אין שחיטה לעוף מן התורה ולרבי ליכא לשנויי הכי אם כן תיקשי ואפילו יחזיר סימנין ויוליך ויביא נבלה היא לרבי דבעי שחיטה בתלוש בפ"ק (לעיל טז.) מוקמא אם המאכלת ועוד דמ"ד מחזיר קסבר מוליך ומביא במליקה פסול דבעינן אחר לא מיתוקמא מתניתין דפ"ק (שם יט:) דנמצא כשר בשחיטה וא"כ ה"ל דורס ויי"ל דהתם בנזיר דיחויא בעלמא הוא דמהכיא ליכא למידק דתהוי פלוגתא דתנאי אי הלכה הוא בנזיר או כדי לאנכו אבל מ"מ אמת הוא דרבי סבר דהלכה הוא בנזיר כיון דסבר דיש שחיטה לעוף מן התורה א"כ קסבר כדי לאנכו ומביא חטאת העוף ואינו נאכל מידי דהוה אחטאת העוף הבאה על הספק: **ועל** רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. י"מ דדריש בגימטריא דכאשר אל"ף אחד בעוף שי"ן שניס בבהמה רי"ש רובו של אחד כמוהו רוב אחד בעוף ורוב שניס בבהמה [ח] דאשר תיבות למפרע של כאשר הוי רובו של אחד כמוהו: **אתא** כי ממסמס קועיה דמא. פירש בקונטרס ולריך בדיקה בסימנים שמא נפסק הקנה או ניקב הווטט ומשום ספק דרוסה לא בעי בדיקה תלינן בכלבא או בקנה דאמר באלו טריפות (לקמן נג.) ספק כלבא ספק שונרא אימר כלבא וא"ת למאי נפקא מינה [ז] אי תלינן בכלבא או בקניא כיון דאפילו קניא בעי בדיקה וי"ל דנפקא מינה דאי הוה תלינן בשונרא הוה לריך בדיקה כנגד כל החלל אע"ג דליכא ריעותא אלא כנגד הסימנין א"נ לענין ספק דרוסה אפי' לא האדימו הסימנין אלא משהו טריפה כדאמר לקמן (דף נד.) דגרגרת דרוסתו במשהו דזיהרא מיקלא קניא וריב"א מפרש דהכא בשמעתין הוא [ז] משום

מאי לאו בעוף דקא בעי ליה לדמיה[ח] לינינא לא בחיה דקא בעי ליה לדמיה ללבא: ת"ש [ט]מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה נהי נמי דכי תבר ליה שדרה ומפרקת הויא לה טרפה תהני לה סכין לטהרה מידי נבלה הוא דאמר כי האי תנא[א] דתניא [ב]ר"א הקפר ברבי אומר מה ת"ל [1]אך כאשר יאכל את הצבי וגו' וכי מה למדנו מצבי ואיל מעתה [ג]הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש צבי ואיל לפסולי המוקדשין מה פסולי המוקדשין בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה ועוף אין לו שחיטה מדברי תורה אלא מדברי סופרים מאן תנא דפליג עליה דרבי אלעזר הקפר רבי היא [ד]דתניא רבי אומר [2]וזבחת כאשר צויתיך [א]מלמד [ה]שנצטוה משה על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה: אחד בעוף: איתמר ר"נ אמר [ב]או וושט או קנה רב אדא בר אהבה אמר וושט ולא קנה ר"נ אמר או וושט או קנה אחד קתני אחד כל דהו רב אדא בר אהבה אמר וושט ולא קנה מאי אחד מיוחד (סימן שחט חצאין גרגרת פגימה דחטאת העוף) מיתיבי [ו]שחט את הוושט ואחר כך נשמטה הגרגרת כשרה נשמטה הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט פסולה שחט את הוושט ונמצאת גרגרת שמוטה ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה אם לאחר שחיטה נשמטה זה היה מעשה ואמרו [ז]כל ספק בשחיטה פסולה ואילו שחיטה בגרגרת לא קתני משום דגרגרת עבידא לאישתמוטי ת"ש [ט]שחט [ד]שני חצאי סימנין בעוף פסולה ואין צריך לומר בבהמה ר' יהודה אומר בעוף עד שישחוט את הוושט ואת הווידין משום דוושט סמוך לווידין ת"ש [ט]שחט חצי גרגרת ושהה כדי שחיטה אחרת וגמר שחיטתו כשרה מאי לאו [ו]בעוף ומאי גמרה גמרה לגרגרת לא [ו]בבהמה ומאי גמרה גמרה לשחיטה כולה ת"ש [ט]הרי שהיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו שחיטתו כשרה מאי לאו בעוף ומאי גמרו גמרו לקנה לא בבהמה ומאי גמרו גמרו לוושט ת"ש [ט]כיצד מולקין חטאת העוף חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים תיובתא דרב אדא בר אהבה תיובתא מאי הוי עלה מאי הוי עלה כדקאמרת דלמא שאני התם דאיכא שדרה ומפרקת מאי ת"ש דההוא בר אווזא דהוה בי רבא אתא כי ממסמס קועיה דמא אמר רבא היכי נעביד

משהטה

עבידא לאישתמוטי שקשה היא ונשמטה ומה לשון נשמטה רומ"פיר ועדיין אומר אני או וושט או קנה: ר' יהודה א' עד שישחוט את הוושט ולא אמר קנה והיאך אמרת או וושט או קנה: לא משום דרשש סמוך לווירידין ועדיין א' אני או וושט או קנה: ומאי לאו בעוף ומאי גמרה גמרה לגרגרת וש"מ או וושט או קנה ומאי גמרו גמרו לקנה והיאך אמרת וושט ולא קנה וכו': קתני מיהת הגיע לוושט או לקנה וקשיא לרב אדא בר אהבה: מאי הוי עלה כלומר השתא באיזה ענין אמרינן (אמרינן) או וושט או קנה [או וושט] ולא (וושט) [קנה] אמר ליה כדקאמרינן כלומר כדאקשינן או וושט או קנה לא דלמא שאני

ח) נראה דל"ל תבר ליה וכו' תיהני ליה סכין וכו' כלומר שזו שחיטתו: הוא דאמר וכו'.

מ) [נ"ל ליציבא וכ"ה לקמן פה: וכן גרס הערוך], נ) [לעיל כ: זבחים סח.], ס) [בכורות נג.], ע) [פסחים כה: וש"נ ועיין תוס' סנהדרין עג. ד"ה הרי זה], פ) יומא עה: לקמן פה:, צ) [עי' רש"י בפי' המומס וזבחת כאשר צויתיך למדנו שיש לוזי בזבחים היאך יחמוט והן הלכות שחיטה שנאמרו למשה מסיני ע"כ], ק) לעיל י. [תוספתא פ"ב ה"ח], ר) [עיין תוס' לקמן נד. ד"ה יביא ויקיף], ש) [תוספתא ריש פ"ב], ת) [לקמן נט.], א) לעיל כח. [זבחים סה:], ב) [איוב יג.], ג) [לקמן עב:], ד) ל"ל ושוף, ה) [ראה יב כג], ו) עיין מהר"ם,

תורה אור השלם

1. אַךְ בַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת הַצְּבִי וְאֶת הָאַיָּל כֵּן תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכְלֻנּוּ:

דברים יב כב

2. כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ:

דברים יב כא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מה למדנו וכו' הכי ה"ל לכתוב: (ב) תוס' ד"ה מיהני וכו' מטהרת כמו בבהמה:

לעזי רש"י

טייני"א. עָשׂ.
פרק"א. ערה אדום.

מוסף רש"י

מלק בסכין. ומליקה לא הוא, דבעלמא של כהן בעינן, ושחיטה לא הוא כדאמרינן בהכל שוחטין (לעיל כ:) מפני שהוא מחליד ומפני שהוא דורס (זבחים סח.). **מטמא בגדים אבית הבליעה.** נבלה היא והאוכל נבלת עוף טהור מטמא בגדים שהוא לבוש בשעה שבולעה ולא בגדים שקודם לכן ולא בגדים שלבש אחר שהיא במעיו, ואין לה טומאת מגע לגמרי אלא טומאת בליעה זו לבדה, וכולה לפיון לה בתו"כ מנבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה (ויקרא כב) וכתיב נמי (שם יז) והנפש אשר תאכל נבלה וטרפה באזרח ובגר וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר ובעוף משמעי קרא (לעיל כ: עי"ש). **ברבי.** גדול בדורו היה (לעיל יא:). **כאשר צויתיך.** ולא מלינו בתורה לוזי הזביחה היאך, בתורה לוזי הזביחה מנין לו מנלן אתה למד שנתפרסו לו הלכות שחיטה על פה (יומא עה: וכעי"ז לקמן פה:). **שנצטוה משה כו'.** על הלכות שחיטה בעל פה ואע"פ שלא כתבו בתורה (לעיל כ:). **שחט את הווושט.** בעוף דכשהבדו בסימן אחד, מו לא מייתינן לעיקור דשני, והוא דנקט שחיטה בווושט והשמטה בגרגרת, הוא הדין לפליגו מיפכא נמי, אלא משום דגרגרת עבידא לאשתמוטי (לעיל יי.). **נשמטה הגרגרת.** תמלה, כדי נטרפה (שם). **חותך שדרה.** מוט השדרה, **ומפרקת.** עצם הלוחלר, **בלא רוב בשר.** המקפת סביב כדאמרינן בהכל שוחטין (לעיל כ:) נשבדה מפרקת ורוב בשר עמה נבילה ומטומאה ואפילו מפרכסת, הלכך אי הוה חותך רוב בשר קודם הסימן הוא לה מתה ולא מהניא בה מליקה וסימנין הלבה למשה מסיני הן (זבחים סה:). **חותך סימן אחד.** בחטאת העוף כתיב ולא יבדיל, גבי שמיעת הקול בויקרא, הילכך בחד סימן סגי, דעוף הכשרו בסימן אחד (לעיל כא.). **ורוב בשר עמו.** לאחר מליקת הסימן (שם). **שנים או רוב שנים.** בהכל שוחטין (שם) אמרינן שניס לרבנן רוב שניס לר"א בר"ש והתם פליגי בה בקראי (זבחים סה:).

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"א מהל' שחיטה הל"ד טוש"ע יו"ד סי' מ':
יג ב מיי' שם הל"ט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כא סעי' א:
יד ג מיי' שם פ"ג הל"ד טו ועיין שם סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כד סעי' טו וברב אלפס פרק זה דף רסא:
ד [מיי' פ"א מהלכות שחיטה הלכה יא טוש"ע יו"ד סי' כא סעיף ג]:
טו ה ו ז מיי' שם הל"ה ו ז סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כג סעי' ה ועיין בהגא"ה בסעיף ב:
טז ח מיי' שם פ"א הל"א סמג שם טוש"ע יו"ד סימן כא סעיף ה:

שיטה מקובצת

(א) דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר. נ"ב ע' תוס' בכורות דף לב ע"ב: (ב) דאמר כי האי תנא דקתני עוף אין לו שחיטה: (ג) דדוקא שחיטת בהמה מטהרתה מידי נבלה אלא לר"מ: (ד) דהכי נמי פריך התם לעיל מיניה ולמ"ד כדי לאנכו: (ה) וראשי אותיות למפרע של כאשר הוי: (ו) וא"ת למאי נ"מ במאי דתלינן בכלבא וקניא כיון דאפי' קניא וכלבא בעי בדיקה: (ז) דהכא בשמעתין הויא בדיקה משום ספק דרוסה:

רבינו גרשום

פטור מלכסות דנחירתו לאו זו היא שחיטתו: מיתיבי השוחט וצריך לדם חייב לכסות. עכשיו כיצד הוא עושה דיהא פטור נוחרו או עוקרו. מאי לאו בעוף דקא בעי לדמיה לינינא כלומר עש והיאך אמרת דנחירתו זהו שחיטתו וחייב לכסות: לא בחיה דקא בעי לדמיה ללבא כלומר פרייא ייָרָקָנִיק ופטור אבל בעוף מחייב: מלק בסכין מטמא בגדים אבית הבליעה. כלומר מי שמולק דינו ששובר מפרקת וכיון דמלק בסכין לא חשוב מליקה ועכשיו חשובה נבלת עוף ומטמא (בנבלת עוף) אבית הבליעה ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה וכו' דכי תבר ליה (ג) כלומר שזו שחיטתו תיהני ליה סכין וכו' הוא דאמר אין שחיטה לעוף כו' סבירא ליה כר' אלעזר הקפר וכו': הרי זה בא ללמד כלומר דכתב כאשר יאכל וכו' כן תאכלנו כלומר ילפינן דבר אחר ממנו והוא עצמו ילפינן מפסולי המוקדשין וכו' ור' פליג עליה דהוא א' דשחיטה לעוף מן התורה: קתני אחד כל דהו דמשמע בין ושט בין קנה. (וכ'): מאי אחד מיוחד שבסימנין כלומר שזהו ושט שהוא חמור לענין טרפה יותר מקנה שזה אפי' ניקב כל שהוא טרפה וקנה בכאיסר האיטאלקי וכו': ואילו שחיטה בגרגרת לא קתני אלא בושט וקשיא לרב נחמן. לא משום דגרגרת